

Malin Andersson-Junkka: Sanningskommissionen 2026

Talare

Malin Andersson-Junkka
Ledamot för
Sanningskommissionen för det
samiska folket

Datum

30 september 2026

Plats

Östersund, Sverige

Omständigheter

Sanningskommissionen för det samiska folket var en svensk statlig utredning som ämnade undersöka vilket ansvar den svenska staten och svensk politik haft i kränkningen av samiska rättigheter historiskt och vilka konsekvenser det har för nutiden. Utredningen, som påbörjades 2021 slutfördes 2026 och lämnades då till kulturminister Parisa Liljestrand efter tal och redogörelser vid överlämningen i Östersund.

- 1 Här är den, berättelseboken som många har väntat på. Många modiga som har
lämnat vittnesmål till den här, både skriftliga och muntliga. Och den bygger då
på referat och citat från skriftliga och muntliga berättelser. Men jag vill också
5 poängtera att även i slutrapporten så finns det citat och vittnesmål som
genomsyrar allt. Ja, först och främst varmt tack till alla som har vågat lämna sina
vittnesmål och berättelser. Och ett ännu större tack till de som inte finns här
idag, som lämnade sina berättelser men inte fick uppleva den här dagen. Och till
dem vill vi säga att era röster kommer betyda extremt mycket för kommande
generationer och de kommer leva vidare. Vägen till den här boken som jag höll
10 upp här precis, den har inte varit rak, snarare som en krokig fjällstig.

- När vi började, jag började 2022, så pratade vi mycket om hur vi skulle vinna ett
förtroende bland det samiska folket och våga lämna in sina vittnesmål. Ett folk
som är väldigt trött på utredningar och funderar: vad ska det här leda till för oss?
15 Men efter närmare 30 samtalsmöten runt om i Sápmi och de större städerna så
började vi märka att det här finns ett stort intresse. Folk vill passa på att lämna
in. Så till slut så stod vi där med väldigt många anmälningar till intervjuer som vi
nästan inte mäktade med att ta hand om. Fantastiskt tacksamma och glada. Det
blev som sagt till sist drygt 300 intervjuer med de skriftliga berättelserna. Sen var
20 tiden en utmaning. För nu stod vi där med de här intervjuerna. Och de
personerna som gjorde intervjuer skulle åka runt i hela Sápmi och i södra Sverige
också göra de här.

Och det är ju så att när människor väljer att öppna upp minnen, berätta om sina

liv och ta fram saker som man kanske aldrig har vågat tänka på själv, så kräver det tid, respekt och försiktighet. Och jag måste säga att mina fantastiska kollegor gjorde ett enormt arbete som togs i hand om de här människorna med stor respekt och gav dem tiden också, för det blev helt otroligt fina berättelser som vi har fått in. Vi nådde kvinnor och män i olika åldrar, ungdomar, samer med olika bakgrund. Och intervjuerna blev ju grunden då till hela kommissionens arbete, alla de tre volymerna.

Och ni kommer se när ni läser den här boken att det är starka berättelser. Jag känner själv att jag blir lite rörd nu när jag pratar, men berättelserna är verkligen starka. De handlar om övergrepp, splittring, språkförlust, ett barns enorma saknad av mamma och pappa när man som sexåring hamnar på elevhem, hot, hat och en kamp för rensköterna att klara sin vardag. Men det handlar också om otroligt fin styrka och gemenskap hos samerna. En fin gemenskap ofta mellan generationerna och en stolthet över kulturen, andlighet och en kunskap som inte många bär på i det svenska samhället. Så att samerna har ju då orkat kämpa för sin kultur, för språket och för sitt sätt att leva trots den politik som staten har fört mot dem. Och det tack vare de här positiva sakerna i gemenskapen.

Och det vi hoppas nu då när man tar del av den här boken, det är ju då att, jag hoppas i alla fall att samerna ska känna en bekräftande känsla av att du är inte ensam. Du är inte ensam om att kämpa. Du är inte ensam om att vara utsatt, att känna hopplöshet. Men jag hoppas också att samerna ska känna styrkan, styrkan som finns i de här berättelserna och stoltheten och hoppet. Och till de svenskar som läser den här boken så hoppas jag förstås att öka kunskapen, en förståelse för hur folket samerna har haft det och har det idag. Och den historien har hittills osynliggjorts, men nu är tystnaden över. Jag hoppas också att den skapar en mänsklig förståelse folk emellan och minskar polariseringen, så att man slipper hot, hat och fördomar.

55

Stort tack ännu en gång till alla er som vågade berätta.

Källa

<div>Transkriberat från videoinspelning: Sanningskommissionen – Slutrapport Överlämnas, publicerad på YouTube, uppladdad av "samisktinfo", 30/9 2020 (Transkriberat 22/10 2026) </div>

60

Taggar

Politiska tal, Rättsliga tal, Sanningskommissionen för det samiska folket

65 **URI**
<https://www.svenskatal.se/tale/malin-andersson-junkka-sanningskommissionen-2026>

70

75

80

85

90

95

100